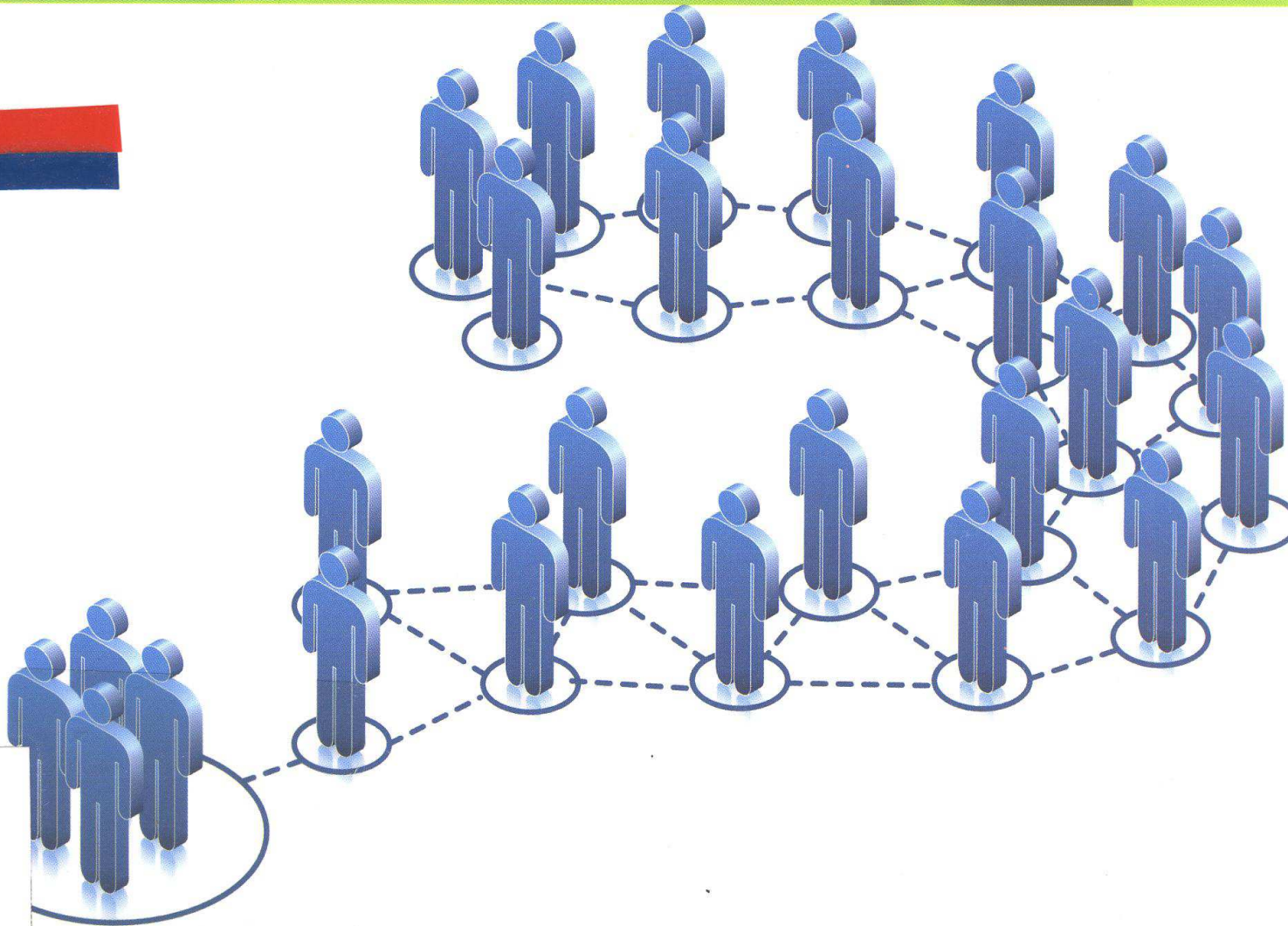

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ทางพยาบาลศาสตร์

PROBLEM-BASED LEARNING IN NURSING EDUCATION

วารินทร์ กลั่นกลั่น

สารบัญ

ส่วนที่ 1

บทที่ 1	การศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ในประเทศไทย	1
	พัฒนาการของการจัดการศึกษาพยาบาลของไทย	2
	การจัดการศึกษาระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี	5
	การจัดการศึกษาในหลักสูตรต่อเนื่อง	7
	การจัดการศึกษาระดับปริญญาโท	8
	การจัดการศึกษาระดับปริญญาเอก	10
	การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการศึกษาพยาบาล	11
	ลักษณะโครงสร้างของประชากร	12
	ระบบบริการสุขภาพ	13
	การขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพ	15
	ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี	16
	สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมือง	17
	สิ่งแวดล้อม	18
	ปัญหาสุขภาพของประชาชน	18
บทที่ 2	การจัดการศึกษาพยาบาลและการปฏิรูประบบการศึกษาไทย	23
	พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	24
	มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	25
	การควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาพยาบาล	29

บทที่ 3	การจัดการเรียนการสอนในสาขาพยาบาลศาสตร์	35
	การเรียนการสอนภาคทฤษฎี	36
	การเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการ	40
	การเรียนการสอนทางคลินิก	44

ส่วนที่ 2

บทที่ 4	แนวคิดและหลักการของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก	51
	ความเป็นมาของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก	52
	ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก	53
	ทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก	54

บทที่ 5	ลักษณะที่สำคัญของกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก	59
	การเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง (Self-directed learning)	60
	การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem-based learning)	64
	การเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย (Small group learning)	65
	การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักและการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์	68

บทที่ 6	การสะท้อนคิดและการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก	73
	กระบวนการเรียนรู้โดยการสะท้อนคิด	74
	ทักษะที่จำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้โดยการสะท้อนคิด	76
	กลยุทธ์ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการสะท้อนคิด	77
	จริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยการสะท้อนคิด	78
	การสะท้อนคิดในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก	79

บทที่ 7	การเขียนสถานการณ์ปัญหา (Problem scenarios)	83
	ลักษณะของสถานการณ์ปัญหา	84
	ชนิดของสถานการณ์ปัญหา	85
	ลักษณะรูปแบบของสถานการณ์ปัญหา	88
	ขั้นตอนในการสร้างปัญหา	88

บทที่ 8	บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก	95
	บทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน	96
	บทบาทในการสร้างสถานการณ์ปัญหา	97
	บทบาทในการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	97
	บทบาทในการประเมินผลผู้เรียน	98
	ลักษณะที่สำคัญของผู้สอน	99
	การเตรียมผู้สอน	100
	ลักษณะสำคัญของผู้เรียน	101
	บทบาทของผู้เรียนในกระบวนการกลุ่ม	103
	บทบาทในการแก้ไขปัญหาและการชี้นำตนเอง	104
	การเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อม	104
บทที่ 9	ปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้	109
	แหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนการสอน	110
	แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นบุคคล	112
	บุคลากรสนับสนุน	112
บทที่ 10	ขั้นตอนการเรียนรู้ของ ผู้เรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก	115
	ขั้นตอนการเรียนรู้ตามแนวคิดของชมิทธ์ (Schmidt, 1993)	116
	ขั้นตอนการเรียนรู้ตามแนวคิดของพยอม อยู่สวัสดิ์และคณะฯ	118
	ขั้นตอนการเรียนรู้ของภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ	120
	ขั้นตอนการเรียนรู้ของ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	121
บทที่ 11	การประเมินผลการเรียนรู้	127
	การวางแผนในการประเมินผล	128
	ลักษณะการประเมินผล	129

ส่วนที่ 3

บทที่ 12	ผลของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก	145
	ความคาดหวังของผลสัมฤทธิ์	146
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเชิงบวก	147
	ผลของกระบวนการเรียนรู้ในเชิงลบ	151
	ข้อดีและข้อจำกัดในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก	152
บทที่ 13	ประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ณ คณะพยาบาลศาสตร์	157
	การวางแผนเตรียมการ	158
	การวางแผนการสอน	165
	การประเมินผลการจัดการเรียนการสอน	166
	ปัจจัยที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ	166
	ปัญหาและอุปสรรค	168

ส่วนที่ 4

บทที่ 14	การจัดการศึกษาพยาบาลในอนาคต	171
	การปฏิรูปการจัดการศึกษาพยาบาล	172
	แนวโน้มในอนาคตที่มีผลต่อการจัดการศึกษาพยาบาล	172
	การดำเนินการจัดการศึกษาพยาบาลและแนวโน้มในอนาคต	174
	ดรรรชนี	187
	Index	190
	ประวัติผู้เขียน	

สารบัญภาพ

แผนภูมิที่ 1	แสดงกระบวนการสะท้อนคิด ดัดแปลงมาจาก Atkins, S.M., & Murphy, K. (1993). A review of the literature. Journal of Advanced Nursing, 18, 1188-1192.	74
แผนภูมิที่ 2	แสดงขั้นตอนการสร้างสถานการณ์ปัญหา	91
แผนภูมิที่ 3	แสดงขั้นตอนการแก้ปัญหาในการเรียนรู้ตาม แนวคิดของชมิตท์ (Schmidt)	117
แผนภูมิที่ 4	แสดงขั้นตอนการแก้ปัญหาของใน การเรียนรู้ตามแนวคิดของพยอม อยู่สวัสดิ์ และคณะฯ	119
แผนภูมิที่ 5	แสดงขั้นตอนการแก้ปัญหาของในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	122
แผนภูมิที่ 6	แสดงรูปแบบสถานีคำถาม	137
แผนภูมิที่ 7	แสดงแผนการเรียนสถานการณ์ปัญหา	161
แผนภูมิที่ 8	แสดงประเด็นปัญหา	162
แผนภูมิที่ 9	แสดงสรุปประเด็นปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหา	163

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	การพัฒนาการของการจัดการศึกษาพยาบาลในระยะที่ 1	4
ตารางที่ 2	ลักษณะวิธีการสอนแต่ละวิธีตามมิติการเรียนรู้ ข้อดีและข้อจำกัด ระยะที่ 2 และระยะที่ 3	47-48
ตารางที่ 3	ความแตกต่างระหว่างการสอนโดยเน้นที่ผู้สอนกับการเรียนรู้ โดยการชี้นำตนเองของผู้เรียน	61